DUVAR

attilâ ilhan

Attilâ İLHAN

DUVAR

17

Dost Yayınları Sayı 17
Ayda bir çıkar

Sahibi :
Salim ŞENGİL

Yazı İşlerini Fiilen İdare Eden
N. ŞENGİL

Kapak Resmi
Rauf ALAZAN

Doğuş Matbaasında 1959 Ekim ayında
5000 adet olarak basılmıştır.

DUVAR

başlangıçta daima şairler vardı

DUVAR'daki şiirler belki harbi etiyle kemiğiyle yaşamamış ama gazete, radyo ve sinema yoluyla bir yandan; fırında kaybolan ekmek, seferber edilmiş ordu, pasif korunma ve karartmalar yoluyla öbür yandan; onun sertliğini ve hainliğini 'etinde duymuş' bir harb delikanlısının şiirleri. Onbeş yıl sonra bu daha açık görülüyor, daha iyi anlaşılıyor : Harb her yanımızda idi : sahillerimize asker cesedleri vuruyordu. Her dalga üzerinden bombardıman şehirlerinin barut ve yangın kokusunu alıyorduk. Bütün birinci sahifeler kaybedilmiş ülkelerin, havaya uçurulmuş köprübaşlarının, batırılmış kruvazörlerin adlarını afiş harfleriyle veriyorlardı. Bir büyük delirmekti, bu! Ortaklaşa, dev ölçüleriyle tutulmuş ve haksız bir delirmek! En küçük sağduyu, en ufak akıl ilk harb resmî tebliğinden itibaren elbet insanlığın hâline doğru eğilecekti : Kaba ve acıtıcı bir yoketme tekniğinin çetrefil baskısı altında bunalan tek insana ve topluma; hoyratça

ezilen mutluluk hayallerine; en önemlisi de, harb sofrası toplandıktan sonraki günlerin karşılıklı sevgi ve saygı, devamlı bir hürriyet ve eşitlik düzenine göre tutulmasına!

Şair madem ki kalabalık yaşıyor, madem ki herkestir; zulmün, haksızlığın ve kör diktanın krallık ettiği o karanlık günlerde elbette hürriyetin, hakkın ve demokrasinin şarkılarını söylemeğe savaşacaktır. Söylemiş işte. Söylemeğe çalışmış hiç olmazsa. İnsanın yığınlar halinde harcandığını görmüş büsbütün insana ve insanlık fikrine sarılmış; zulmün, işkencenin en vahşicesini duymuş, hürriyete ve mutluluk fikrine sarılmış; bütün kayıpların ve ölümlerin günün birinde hiç değilse harbsiz akşamlar getireceğini, insanoğlunun kendi aklı ve emeğiyle yarattığı bilimleri ve tekniği kendi kendini yoketmek için değil yüceltmek için kullanabileceğini kulağına koymuş. Yalnız bu mu? Dünyayı sarmış harb ağrısının ağırlığına Türkiye'yi kuşatan başka bir kahrı niye katmamalı? DUVAR şiirleri tek parti diktasının en faşizan baskılara başvurduğu yıllardan savrulup geliyor : Sıkı yönetim'den, askeri mahkeme sanıklığından, Sansaryan Hanı'ndaki dar hücrelerden geliyor. Bir şairler kuşağı nice eziyet, yokluk ve çarpıntıyı göze alarak demokrasi mücadelesinde sonraki siyasî kütle mücadelesine öncülük etmeğe uğraşmışlardır. Bunu epeyce de pahalı ödemişlerdir. Biz harb çocuklarıyız. Bunalımların anaforundan geliyoruz. Yüksek gerilimler yaşadık. Dünyanın, ülkemizin, kendi kendimizin devrimlerini, değişimlerini gördük. Bu sancılar ve çarpıntılar sonunda şiirimiz de bazı bir yumruk kadar sert ve haşin, bazı bir tokat gibi çatlayıcı, bazı da yoksul bir yürek gibi içli ve mahzun oldu. Fakat daima şu çizgiyi tutmasını bilerek : Yurd ve dünya için barış, bütün insanlar için hürriyet ve mutluluk! Evet, bunlar iki bin yıllık özlemler. Evet, bunlar için yüzyıllar boyunca çok şair eskidi ve ufalandı. Belki biz de eskidik ve ufalandık. Ama bunlar için. Az şey mi?

DUVAR'daki öz beraberliğinin yanısıra dik-

kati çeken bir deyiş ikiliğinin altı çizilebilir. Bunu da o günlerin çerçevesi içinde düşünmeli. Garip'*çilerin batı kırması ya da kenar mahalle ağzı şiirine karşı halkçı ve toplumcu şiir halk yığınlarını sarabilecek geniş soluklu bir koçaklama şiiri tutturmak istiyordu. Böylelikle yeni Türk şiiri yeni koşullara yerleşirken hem yüzyıllardır değişe değişe sürdürüp getirdiği millî sesi korumuş olacak, hem de halk şiiri geleneği aydın şairlerin işe karışmasıyla yeni bir kan kazanıp değerlenecekti! Bu noktadan baktınız mı* Enver Gökçe'*nin,* Kâmuran Bozkır'*ın ve* Ahmed Arif'*in bazı şiirlerini unutamazsınız. DUVAR şiirlerinin de hemen hemen yarısı bir köşesinden* Köroğlu, Dadaloğlu, Kul Mustafa; *bir köşesinden* Dertli, Gevheri, Zihni; *bir köşesinden de* Yunus Emre, Pir Sultan Abdal, Bayrami, Kaygusuz *ve benzerlerine yaslanan bir üçgen üzerinde kurulmuşlardır. Bu bizim* Garip'*in* tatlısu *frengi alafrangalığına ve snobça tekerlemeciliğine karşı millî, yeni ve halka ait ve yerleşik olanı bulabilmek; dakikalık alaya, anlamsız tekerlemeye doğru hızla yozlaşan şiire beşeri ve sosyal derinliğini verebilmek çabamızdı. Oldu oldu, olmadı olmadı! Ne var ki bu ara, sorumsuz yaşamayı ve zaaflarını yöntem edinmeyi bir yaşama şekli sanan günümüz türedilerinin tadına belki de hiç bir zaman varamıyacakları çeşidi kendinin, öğeleri milletin olan engin bir şiir dokundu.* Duvar, *bir bakıma artık susmuş olan bir koronun şarkılarından bazı örnekler aktarıyor. İlk iki bölümü bu aysbergin suyun dışında görünen parçası sayılsa da olur. Hattâ böyle sayılırsa belki daha doğru fakat bir o kadar da hazin olur.*

DUVAR şiirlerinin öbür yarısı toplumcu yönü kuvvetli bir estetik bileşime katılmak istiyorlar. Buna özcü bir bileşim demek daha doğru. İlk serbest şiir çıkışlarından bu yana denenmiş, tutunmuş ve Türk şiir geleneğinin zincirinde sağlam bir halka olmuş bir bileşimdir bu. O günlerde A. Kadir, Ö. F. Toprak, Akıncıoğlu, Cahid Irgat *gibi şairler bir yandan* Garip *üçgenine öteyandan da* Muhip Dıranas *ve* Cahid Sıtkı *tara-*

fından işlenilen Baudelaire'*ci şiire bu bileşimin çeşitli ve güçlü tertipleriyle karşı çıkıyorlardı. Temelli bir mısra ve* image *köküne oturan bu şiir gidişi* Duvar'*daki şiirler yazıldığı sıralarda günlük ve ömürlük yaşantımızın problemlerini hemen daima hürriyet ve saadet ideallerinin ışığı altında ele alıyor; toplumcu bir gerçekçiliğin yanı sıra bir de gelecek iyi günlerin iyimser* romantisme'*ini yapıyordu. Barış büyük değişiklikler, büyük hayal yıkıntıları ile geldi. Öyle ki biz* Sisler Bulvarı'*ndan başlıyarak ayni şiir bileşimini hürriyet ve mutluluk idealleri için ölmüşlerin hatırası önünde duyulan suçluluk kompleksine; bir de barışla birlikte başlıyan yeni yeni baskıların getirdiği kötümserliğe takılıp başka bir yönde gelirtişmeği denedik. Toplumsal gerçekçilik tartışmaları, daha sonra ayni yönde beliren yeni imzalar birinci deyişin tersine bu ikincisinin canlılığını ve yaşarlığını açıkça gösterdi. Yenilerin bir bölümü ayni özcü ve* image'*ci yoldan giderek harbertesi kuşağının bunalımını vermek istiyedursunlar; bir başka bölümü de yöntemi saçmaya* (absurde) indirgiyerek 'ikinci yeni' tuhaflığı*na bulaştı.*

BU bir ustura üstünde yaşamak. Hele bir şair için. Kendini dünya ile ve dünya halkları ile her saniye aralığında bir ve beraber duymak. Tarih olmak sonra. Halkın derinliklerinden gelip hürriyetlere, yüceliklere çıkmak. Tek parti diktası ile uğraşmak ilk kime nasip olmuştur? Yeryüzünde ve Türkiye'de hürriyet ve saadet kavramları kirletilmiş, eskitilmiş ve atılmışken bazı 'mangal yürekli' şairler Namık Kemal'*in ve* Tevfik Fikret'*in namuslu geleneğini bu ülkede merdçe yürütmeğe savaşmışlardır : Kalemleri kırılmıştır. Küçük belki ve fakat gönüllerince değerli hayalleri çarmıha çekilmiştir. Ümidleri bozulmuştur. Olsun! Bu memleketin halkı ve tarihi elbet onları bilecek, adını saygıyla anacaktır. Değil mi ki Mustafa Kemal'in o sözünün doğruluğunu bir kere daha gösterdiler : Hani :* "Sanatkâr, cemiyette uzun cehd ve gayretlerden sonra alnında ışığı ilk hisseden insandır" *dediğinin,*

Demokrasinin ve hürriyetin ışığı ilk şairlerin alnına vurdu. Bütün kusurlarına ve acemiliklerine rağmen DUVAR'ın yeniden basılmasını bunun için istedim. İnsanlar'*ın,* Hürriyet'*in,* Tebliğ'*in,* Bu Şehrin Çocukları'*nın ve* Rüzgârlarım Konuşuyor'*un,* Yaşadıkça'*nın ve* Sınıf'*ın da basılmasını istediğim gibi. Başlangıçta daima şairler vardı. Başlangıçta daima şairler olacak.*

Attilâ İLHAN
Mart 1959 İstanbul

gâvurdağları'ndan rivayet

— 1. döşeme

işte evvel baharın üç ayları yetişti
şimdi göçmen kuşların tebdil mekân çağıdır
bir yol sökün eyledi mi dizi dizi turnalar
hasanbeyli yaylâları can bulup yeşerdi mi
kınalanır elvan elvan yeryüzü
örencik'in yamacında meclis kurulur
sıra sıra cezveler köze sürülür
talim eder 'geldi m-ola' türküsünü sarı ökkeş

— geldi m-ola şu bahçenin yazları
kulağımdan gitmez oldu sözleri
alev alev yanaklı kaman kızları
deli gönül hayran oldu cemâlinize —

batıya yıkılırken gün yalap yalap
gayrı dağlar sıradan dumanlıdır
garbi yeli pek reyhanlıdır
fermânı kâr etmez erkânın
türküler yakılır dağlar taşlar aşkına
tekmil ormanlar tutuşmuş gibi al olur
korkunç korkunç bakar yüceleri
gâvurdağları'na bir hal olur
sıcak temmuz geceleri

nasibini almış da bereketinden
bahçe kazasından azimet eylemiş
garib âşık nâdim hareketinden
hayaller her seher vaktı
o âfâka ser çekmiş dağları
çok ağlamış çok gülmüş çok dert çekmiş dağları

— 2. cebbar oğlu mehemmed

— 1946 şiir armağanı ikincisi —

kaman cıvarına bahar gelince
yıkılır ovadan apdal çadırları
yücesinde pâre pâre duman tutmuş
düdüldağ'ın yaylâsında mekân kurulur
hoş gelmişsin evvel bahar
nisan ayı içinde donanır dağlar
donanır yeşilinden alından
istasyon deresi kabarmıştır
hacıdağ'ın selinden
dağlar sıra sıradır eylim eylim
dağlar uzanır bir uçtan bir uca
dağlar bir birinden yüce
yamaçlarında kireç yakılır
bir ömür boyunca kahrı çekilir
kimse anlamamış sırrını hikmetini
bu bereket nerden gelir

başınızdan duman eksilmesin gâvurdağları
siz hikâyet eylediniz bana
bahçe kazasının kaman köyünden
cebbar oğlu mehemmed'in hikâyesini

yılların yücesinden şöyle bir seyran edelim
bir avuç toprağıma çöreklenmek için
yürümüş selâmsız sabahsız
destursuz girmiş memleketime
yedi çeşit frenk askeri
uğursuz bir hava çökmüş
üstüne memleketimin
uğursuz ve karanlık
çocuklar gülmemiş artık
sessiz sessiz ağlamış analar
oduna giderken vurulmuş
ve yahut harman yerinde
avuçları buğday kokan delikanlılar
ve nice gâvurdağı kızlarının
birer birer ırzına geçilmiş
yalvarmış ihtiyarlar allah'a
— rivayet şöyledir kim —
dumanlı bir güz akşamı
şu mor dağlar efendim
destur demiş de yürümüş
silkinip kalkmış ayağa

gel haberi öteden verelim
çıkmış dağlara kendiliğinden
cebbar oğlu mehemmed
fransız'a silâh çekmiş
hür yaşamak uğruna
ırz uğruna namus uğruna
ana için baba ve kardeş için
şu mübarek topraklar
şu mübarek vatan için
derken efendim
bir gün kaman'dan öte
uğrun uğrun haber ulaşmış
urfa'nın anteb'in köylerine
gözü kanlı maraş beylerine

cebbar oğlu mehemmed
burcu burcu çam kokan bir yaz akşamı
omuz vermiş bir ağaç gövdesine
usul usul türkü söylüyor

— hasret kuşun kanadında
deli kuşlar uçun gayrı
yazımız böyle yazılmış
bu diyardan göçün gayrı —

kirveleri durdu ve süleyman ./..

on sekiz adım gerisinde
şahin gibi tünemişler kayaların üstüne
avuçları sıcak bakışları ok gibi
deliyor her dokunduğu yeri
biri doğuya bakıyor diğeri batıya

iptida durdu görüyor geleni
yel midir toz mudur anlamıyor
lâkin bıyıkları terlemeden
çeteci olan garip ökkeş
çok geçmeden getiriyor haberi
tabur tabur üstümüze varıyor
düşman yola çıktı savranlı'dan

hemen mevzie sokuldu mehemmed
yanıbaşında durdu ve gerisinde süleyman
çeteler yer tutup pusu kurdular
kanlı geçit boyuna
düşman yanaşırken kaman köyüne
bekletmeden yaylım ateş açıldı
mermi kurşun yağmur gibi saçıldı

ilk seferde on beş kişi vurdular
ve bir hayli düşman kırdılar
yamaçlarda koptu kızılca kıyamet
cesaretlerine söz yoktu ama
neyleyip nitsinler düşman daha çoktu
düştü birer birer bütün yiğitler
gürültüler boğazda sustu nihayet

demek diz üstü düşmüş mehemmed
kirvesi durdu'nun yanıbaşına
kanlar akar yarasından
al al olmuş çevresinden
köpük köpük gözlerini doldurur
bir başına mehemmed yedi düşman öldürür
mavzerinin namlusu hâlâ sıcak
tutulmaz
ölümün derdi büyük yiğenim
çâre bulunmaz

ayni akşam doğurmuş karısı döne
mavi gözlü bir çocuk sarışın
bir avuç toprak sarmışlar altına
ve kemal koymuşlar adını

— 3. sığırtmaç

karacaören'den bu taraf
karpuzları kütür kütür yarılan
dört mevsimde dört yüz türlü çiçeği
yaylasında sümbülü yamacında kekiği
eğbez eğbez yeşeren
yüz yaşamış bin yaşamış gâvurdağları'nın
kuzey kanadıdır meydan okunmaz
zaman zaman konuşacak sanırsın
günü mavi gecesi kara bir göz gibi bakar
insanları dağ misali dalyan boyludur
bıyıkları tütün kokar
kimisi uysaldır kimi deli huyludur
bir yol gönül verdi mi ferman dinlemez
gâvur dağı insanı ölür bre kahrından
ölür ama inlemez

bir ince duman mı sarar cıvarı bir ince duman mı
bakar göremez olursun
topuzdağ'ın topuz topuz yücesi
nihan mı olur cıvanım gözümüzden nihan mı
gün yıkılıp uzanınca boylum boylum gölgeler
sürü döner
burunları buğulanmış bir kaç inek bir kaç öküz
istasyon yolundan dağılır damlarına ./..

sığırtmaç henüz on dört yaşındadır
okumak yazmak bilmez ama
bilir dağ türkülerinin en güzellerini

şimdi ay vardır gökte güneş misâli
şavkı vurur yamaçlara zirvelere
öteden kaval mı çalar sığırtmaç
hayır öğrenmemiş kaval çalmasını
yalnız uzanıp sırtüstü dam başına
sever düşünmesini
tabanları sızlar yorgunluktan
mintanı sığır kokar ter kokar
kirpikleri toza bulanmış
elleri kocaman kocaman
yüzü yanmış
kulağında danaların gevrek sesi
uykuya varır sığırtmaç

sabah masmavi akınca gözlerine
unutup yıldızların hikâyesini
uyanır uyanır uykudan lâkin
koyduğu gibi bulur devranı karşısında
sürü usul usul toplanmaktadır
bulutlar yine ırak yine perişan
yine kuşlar cığallanır yine incirler ballanır
yine sevinilir yine dövünülür
insanlar devam eder eski macerasına

— 4. ümmühan

— Annem'e —

kızılaç'tan öte geçtin mi can kardeşim
varıp ulu çınarın dibine
ayran suyu'nu içtin mi
soğuktur
dişlerine kemâne çaldırır
hep böyle oluk oluktur
ünü seyhan'a varmış ceyhan'a varmış
arkasında yükselir bir pehlivan heybet ilen
sabah olur sislenir akşam olur puslanır
omuzları bulutlara bulutlara yaslanır
şaştım bu pehlivana nasıl kıymışlar
kıymış bağrını oymuşlar
adını tünel koymuşlar
ayran tüneli

şimdiyedek kimse anlatmamış hikâyesini
âşık dilinden
nasıl su gibi serindir akşamları
namı büyük zümrüt ayran'ın
nasıl kardeşim nasıl garbi yelinden
ığranır uğuldar çamları
pınarı nasıl gümüş gümüştür
nasıl mavi çakar şimşeği
insanları nasıl doğmuş nasıl büyümüştür
nasıl kara topraktan yaratır ekmeği

akşam gelip konar yemişinin dalına
tüyleri dağılmış telekleri siyahtan
duru gözlü bir şahan bir şahan gibi
işte o zaman bir sancı girer beline
ve yorgunluk vurur ceylân gözlerine
kara bir duman gibi
erkeği toprak derdine dövüşüp
cerh ile otuz sekiz aya mahkûm olan
dal boylu dalyan vücudlu cilekeş ümmühan'ın

otuz sekiz ay dile kolay kardeşim
kara toprakla güreşti pehlivan gibi
kömür saçları terden alnına yapışmış
iki kaşı birbirine bitişmiş
dudaklarında kıvrak bir dağ türküsü
— oy dağlar siz ne büyük ne şanlısınız —
gözlerinin aynasında veli'nin çopur yüzü
namusluyla yaşamak beklemek diledi erkeğini
nâmerde muhtaç olmadan

otuz sekiz ay dile kolay kardeşim
gün dediğin nedir geçer dersin geçmedi
kalbine dert vurdu deli bir umman gibi
seller aldı kan gitti gözlerinden
küçüldü küçüldükçe tarlalar dağlar büyüdü
ekin yeri harman yeri yumak yumak iş
kasabaya varıp geliş pazar günleri
çırpı çırpmak döven dövmek bir başına
yangınlar içinde sıtma deyip dayanmak
çırpındı garip turna çırpında ama
nidelim ümmühan'ın gücü yetmedi

artık bir yol kahbeye çıkmış adı
veli ister dönsün ister dönmesin
kırılmış hasret kuşunun kanadı
gayrı uçamaz
zaman zaman bir kaç sarhoş toplanır
ayran suyu'nun başında ümmühan'ı oynatır
oynar ama içi kan ağlar
neylesin deli gönül veli'sinden geçemez

şimdi bir türkü yakılmaz mı adına
dal boylu dalyan vücudlu çilekeş ümmühan'ın
pehlivan ile birleşmiş macerası
birinin bağrı oyulmuş diğeri üryan kılınmış
derken ağızdan ağıza yayılmış türküsü

eksilmez dağların yağarı
köz düşmüş yanar ciğeri
var m-ola bundan beteri
pehlivan yıkıldın ümmühan gibi
düştün mü ümmühan pehlivan gibi

— 5. göçmenler

harmanlar devşirilip mevsim güze yetince
gayrı yağmur mevsimi başlamış demektir
şimşekler çatallanır, çakar gömgök çelik rengi
ardınca gök gümbür gümbür gümbürlenir
oy yiğenim göçtü sanırsın şu dağları
sonra nasıl selli sulu indirir
dört bir yanı deryalara döndürür
çok geçmeden coşkunlaşır selleri
coşkunlaşır köpürür
yıkanır dağların tozumuş havası
çamlar ıslak ıslak kokar
gök yıkanmış toprak kokar
karderesi başlar yine hikâyesine

benden sana selâm olsun hasanbeyli yaylâsı
bilirim koynunda yaşıyan on sekiz hane göçmeni
vardım birisine sordum sual eyledim
hilâfsız anlattı maceralarını
şimdi erkân ile ben dahi nakledeyim
anasıl bulgaryalı imişler
kimisi filibe'den kimi sofya'dan
toprakları bire yirmi verirmiş
karıları hünerli çocukları kıvrak
erkekleri bin türlü marifet bilirmiş
gel o taraf bulgarlık olalı beri
bir gariplik sinmiş içlerine
altın kafesteki bülbül misâli
yurt hasreti işlemiş iliklerine
gözleri hiç bir şey görmez olmuş
tarlayı toprağı satıp savmışlar ./..

balkan dağlarında şafak sökerken
bir sabah usul usul yola çıkmışlar
anayurda doğru göçmen kafileleri

yeni bir hayat bekliyormuş onları
tunca'nın arda'nın meriç'in gerisinde
taksim edilmiş kızanları
bölük bölük memleketin dört bucağına

hasanbeyli'ye düşmüş on sekiz hânesi
bir türlü sığmamış gözbebeklerine
ilk seferde büklüm büklüm gâvurdağları
bir heybet ki dalga dalga dağılmış
görmüş çarpılmışa dönmüşler
o eşkiya dağların kara kucağında
ne kadar küçülmüşler
ve ne kadar yabancı gelmiş
ilkin anlamamışlar toprağın dilini
nasıl yer fıstığı nasıl çeltik
nasıl yazma yapraklı tütün yetiştirir
yeni insanlar girmiş hayatlarına
erkekleri sapına kadar erkek

kadınları bakır yüzlüdür
ala gözlüdür
çobanları heyheylenir
hayvanları tez huylanır
bir baş soğan bir yumrukta ezilir
güzellere güzelleme düzülür
çok sual sorulmaz dost olmak için

çiler gönül neylesin hatırlamak bu
efkârlanır içinde bir türkü kımıldar
meriç'i geçerken kulakları sağır olan
öğretmen eskisi düğme gözlü receb'in
yağmur hoyratça böler hatıralarını
gözleri büsbütün küçülür
neden sonra bakışıyla kucaklıyarak
gâvurdağları'nın birbirine çarpa çarpa açılan
dev yelpazesini
bir tek kelime söyler ama güç duyulur
lâkin tarife sığmaz lügâta sığmaz
o kadar büyük manalar kazanır ki
şu çetrefil kıraca toprağım derken
hasanbeyli köyünün göçmen sağır receb'i

— 6. deli süleyman

çukurova'nın nihayetinde
tutmuşlar cümle ufku pervasız
yücesinde kuş barınmaz gâvurdağları
uçma şahan uçma garip düşersin
maraş'tan bu yana geçit bulunmaz
bu dağlar gâvurdağları'dır
karşı durulmaz

yaz geceleri toprak sıcaktır
günde on saat çalışan köylüler
uykuya varmıştır dam başlarında
burkaşlı'dan garbi eser eğbez eğbez çam kokulu
sırası geceye kalmış deli süleyman'ın
su veriyor fıstık tarlasına

gerçi süleyman'ın deli'ye çıkmış adı
hem -vebali kendi boynuna-
senelerce kaçakçılık da yapmış
lâkin hayli zamandır vukuat çıkarmadı
gayrı bir şahan gibi yaşamıyor
kocamış olmalı kocamaz gönül
yalnız vakit vakit ağzında dolaşıyor
eskiden çağırdığı bir eşkiya türküsü
— hakkımızda devlet etmiş fermanı
ferman padişahın dağlar bizimdir —

şimdi yaslanmış küreğinin sapına
elinde feneri
ve kırçıl bıyıkları diken diken
bilinmez bir yere batmış gözleri
yıldızların tarlası üzerinde çiçek çiçek
çakallar sesleniyor dereden
ama süleyman hiç bir şey anlamıyor ./..

şimdi sadece geçmişi yaşamaktadır

— bir güz gecesi göz gözü görmüyor
ortalık duman duman ve zifirikaranlık
çakal bile çıkmamış ininden
ve lâkin üç yüklü katırla beraber
ıslahiye'yi geçmiş ayran'a gelmektedir
bizim deli süleyman
gözleri karanlıkta uçan iki kıvılcım
bıyıkları yine diken diken
dudaklarında ayni eşkiya türküsü
— ferman padişahın dağlar bizimdir

yaslanıp topuzdağ'ın yamacına
uykuya varmış aman
uzun tüylü bir hayvan gibi
hem tembel hem siyah hem kocaman
seksen beş hâneli bahçe kasabası

karanlık kör etmemiş gözlerini
gözlerini aman
şaşırmamış bulmuş izlerini
çıngıraksız kaçakçı katırlarının
kaybetmemiş yolu süleyman
hele ki tanlar atmış hu deyi yıldızlar batmış
eserken ılgıt ılgıt seher yelleri
evine varıp da deli süleyman
yıkınca katırların yükünü
sokulmuş validesi yanına
almış kelâmı görelim ne demiş
— benden sana haber olsun tosunum
yedi düvel erkân ile divanda
üstümüze seferberlik açmışlar

büyük kıyam olacakmış yakında
cümle fransız hücuma geçmişler
bugün gibi hatırlar süleyman
gelirse göreceği vardır dediğini
senin için rahat olsun anam
çok şükür ölmesini biliriz
hür ve pervâsız yaşamak için

ve bir şahan gibi yaşamış gerçek
altında doru civan elinde martin
bu dağ benim bu dağ senin diyerek
iletmiş köyden köye hürriyet şarkısını

o günden bu güne bunca yıl geçti
eski kaçakçı sonraki vatansever
hürriyet âşığı deli süleyman
bol bol hayal eder o günleri
gayrı bir şahan gibi yaşamıyor
kocamış kocamaz sandığı divâne gönül

kesildi birden bire suyun şırıltısı
başka bir tarlaya çevirmiş olmalılar
çakallar sesleniyor dereden
yıldızların bahçesi çiçek çiçek
elinde fener küreğini omzuna atmış
yürüyor ark boyunca süleyman
gölgesini çiğniyerek

dağlar taşlar böcek ve kuş uykuda
büyüyor ağaçlar sessiz sedâsız
kemikleri sızlıyor çeltik ırgadının
ve dünya daim eyliyor devrini

— 7. ökkeş

böcekler kaybolup ocak çekirgeleri
gecenin camlarını tırmalamaz oldu mu
bir hasretlik çöker leyleğin gözlerine
turnalar katar katar leylekler eğrim eğrim
cemolur göçer artık arabistan illerine
menzil görüp yaylâları ovaları
bir garip gelir insana
hazin şeyler düşündürür
terkedilmiş yuvaları
hırçınlaşır tozutur gazelleri döndürür
toz ilen toprak ilen arşa değin
evvel ahir bildiğin
gayrı yağmursu kokan garbı yelleri

istasyondan çıkar arşın arşın uzanır
bir o yana bir bu yana telgrafın telleri
biri bahçe'ye gider biri ırağa gider
trenler hasret taşır selâm götürür
tekerinde tıkırtı bacasında duman
ıslahiye'den gelir osmaniye'den gelir
trenler dört bucaktan yolcu getirir
getirir istasyon'a bırakır
bazı gece sinsi bir yağmur atar
bazı sabaha karşıdır
doğmasına vakit vardır daha güneşin
üç çeyrek tutan kasaba yolunu
göze alamıyan yolcular biner
o çift atlı çıngıraklı arabasına
arabacı ökkeş'in

ökkeş çopur yüzlü mavi gözlü bir adam
söver gibi güler döver gibi konuşur
günde iki seferi var cıvanım
para tutmak konusunda hüneri var
cümlemizce meşhurdur
kasabaya yeni gelen mülkiye müfettişine
arabaya binmeden '— paraları gevşe' demesi
lâkin böyle sıkı tutmasaydı elini
araba sahibi adam mı olurdu
günlük postasını kazânın
sırtında getiren çakır ökkeş
her sabah üç çeyreklik mesafeden

bazan yağışlı bir kış gecesi
karanlık bir bez gibi ıslak ve siyah
yapışır sakalları uzamış yüzüne
inadına tehirli gelir toros ekspresi
yol boyunca beygirleri sürerken
görmeğe savaşır harab köprünün
hâlâ yıkılıp yıkılmadığını
sulardan cıvanım sulardan
gözlerine kaçar cıgarasının dumanı
rüzgârdan

bu günlerde keyfi yerinde değil
çopur yüzlü çakır gözlü ökkeş'in
kendi halinde bakkallık ederken
osmaniye'den bir fayton uydurup
'rekabet'e girişmiş akrabası
bilâlik'li kaval boylu yusuf aksay

işte sabah ortalık toz pempeden
şimdi ayaz gözlerini dondurur
yakar yakar ateşini söndürür
ağzında cıgarası beygirlere küfreden
gök gözlü çopur ökkeş'in
derken yabancı tekerlek sesleri
yaklaşır yaklaşır destur diyerek
geçiverir dingili eğri fayton
ökkeş'i körüklüyerek
ateş gibi bir küfür yanar cıgarası
gözlerini devirir kırbacını savurur
şimşek gibi çakan bir an içinde
hatırlıyarak bir başına saltanat sürdüğü
ister yürüdüğü ister durduğu
isterse arabayı kuş gibi uçurduğu
o geçmiş geri gelmez günleri

leyleği yollamıştık gâvurdağı'ndan
kanatları telli pullu turnalar ile
kıyamete kadar böyle gidip gelecekler
kuzey'den güney'e güney'den kuzey'e
bu hikâye böyle devam edecek
kimbilir kaç araba kaç çopur ökkeş
ömrünü tamamlayıp yollarda eskiyecek
insana kafa tutan dağ yollarını
benzin ile çalışan kayalarla güreşen
dağ yapılı arabalar yeninceyedek

Şubat. 1945 - Mart. 1946.

mektup

— Cengiz'e... —

mektubum yazılsın biraderime
bâd-ı sabâ tarafımdan selâm eylesin
haber uçurulsun dostuma düşmanıma
tekmil vukuatım bilinsin

iptida namımız kayıt düştü deftere
âhiren okundu fermanımız
kilitlendi üstümüze kale kapıları
ne var ki boynumuz kıldan incedir
değil mi bunu devlet böyle buyurmuş
kaderdir alnımıza kara yazı yazılmış
yâ sabır yâ sabır dedik
bekledik günlerce bekledik
gam kervanı ikmâl edip yükünü
bir ezan vakti düştü yollara
cümle muharipler silâhsızdı
gel zaman git zaman varıldı
mihnet ülkesinde meçhul yerlere

deli gönül içlenir birden umud kırılır
kervan gözden nihan olur görünmez
gelir çan sesleri gelir yalnız
gelir çan sesleri ıraktan gelir
vakit ve saat gelince
karanlık gurbette bir gece
yıldızlar düşerken ağlanır
gözyaşı yürekten gelir
gel gelelim yıkılmaz gam sarayı
kale kapıları açılmaz
vurursun duvar sağır
vurursun kapılar sağır
bakarsın dört taraf kara
kapanıp yüzü koyun taşlara
mahzun düşünürsün

farzet ki hürsün
açılır birdenbire kale kapıları
birden bire yıkılır duvarlar
dökülür mahpuslar dışarı
taze bir somun gibi bölünür hayat
alır herkes kendi nasibini
sıbyan tayfası şarkı çağırır

— yere batsın
yalnız düğün dernek olsun
hey canına yandığımın
insan oğulları gülsün

derken kapanır yeniden kale kapıları
ve zemin simsiyah olur
bir mahpus öksürür bitişik hücreden
buz tutmuş müdüriyet'in tavan camları
acelesiz bir kar yağıyor kardeşim
kervan gaip olmuş sahralarda
muharipler can vermiş
gayrı bizden umud kalmıyor kardeşim
ahvalimiz malûmun olsun böylece
cümlenize selâm ederim

ağıt

nihayet bu derde düçar olduk
derdimiz dağlardan yücedir
devası bulunmaz tarifi müşkül dedik
bir ağıt yakmak diledik
sorup sual edilmeden
canına kıyılan insan oğluna

işte yine geldi baharın yazı
lâkin çobanaldatanlar tarla kuşları
destur alıp yeni baştan öter m-ola
açmaz bağdem çiçekleri
namı büyük şanı büyük şu dağlar
kahrından yarılıp yıkılır göçer m-ola

gökyüzünü karartmaz mı acaba
yetimlerin ve dulların tasası
kardeşim ne zaman dolacak söyle
insan oğlunun çilesi
ne zaman herkes alacak payını hürriyetten
ne zaman pervasız söyleyecek şarkısını

maraş bağlarında salkım salkım üzüm var
ey gözü kanlı zalim sana bir çift sözüm var
şahan gibi hür geldik hür gideriz bu dünyadan
hürriyetten geçmeyiz geçsek bile yârdan

iki şahan geliyor karşıdan beri
birini kan tutmuş biri yaralı
gayrı pervaz eylemişler yangın yerinden
lisan-ı hâl ile söylerler bize ./..

memleketlerine giren yabancıların
hürriyeti nasıl kurşuna dizdiklerini
nasıl dövüşüldüğünü şehir şehir sokak sokak
ne kadar kan döküldüğünü
hürriyetsever delikanlıların
yaşamak için nasıl öldüğünü

iki şahan geliyor yavaştan yavaş
yüreğim kan ağlıyor içerim ateş
düşünürüm delikanlılar nasıl gitmiş sıladan
karanlığa karşı nasıl dövüşülmüş
ama şimdi kimisi elsiz ayaksız dönmüş
orada kalmış kimisi gayrı yaşamaz
karlar yağsa arkasına üşümez
oy anam oy garip anam
derdimiz âlem derdidir
dağlar taşımaz

dünyakâri

1.

seni ben hep rüzgâra karşı düşünürüm
sana fakir canım kurban olsun hürriyet
ben şairim şairlerden her hangi biri
büyük çanlar gibi çınlamalı mısralarım
gökyüzünün katıksız mavi dairesinde
coşkunum körük gibi göğsüm rüzgârla dolu
a koca dünya a benim canım sana meylim var
harmanların ormanların insanların
inşaat tezgâhları mektepler fabrikalar
gönül verdim hürriyet şampiyonlarına
suyu kandan verilmiş çelik yüreklilerim
hürriyetli efeler volkan yavruları
yaşarız can gülüm yaşarız dünya aşkına
şahlanır içimizde dev heyecanları
dünya sofrasında bir alev şarab içtik
şarkılar bölük bölük şarkılar tabur tabur
kış gelmiş kılıç gibi gelsin varsın
nasib almışız üşümekten yana korkumuz yok
ölçüsüz sevdi bu gönül dünyayı insanları
pulat gibi şarkılar yazdı hürriyet için

2.

benim gönlüm şarkıcıdır şarkı yakar aşk üstüne
şarkılarım deniz nefes şarkılarım pehlivan
kanat vurur rüzgâra şahan gibi doğan gibi
hey gümbür gönül şarkımız dünyakâridir
söyle koro söyle dört ses üstünden
genç efeler tosun tosun gerdan kırıp yürüsün
sevinçli çığlıklar fışkırsın yıldızlara
cıvanım can nedir hürriyet yaşasın
savrul kahraman rüzgârım savrul dünya üstüne
savrul gümüş yağmurum iri taneliden
yıkansın burcu burcu yunsun şarkılar
harmandalı eser esmesin mi başımızda
vur dizini zeybek toprak inlesin
sakınma gök mavişim sakınma
kelepçeli deyişler havada bulut
şarkıman bu gönül mısradan ve beyitten
şarkıman aşk derdine dünya derdine
vur dizini zeybek toprak inlesin
mızrak gibi çevir ufka bakışlarını
cıvanım can nedir hürriyet yaşasın

hey

özüm nur gibi vardım denizler başına
sisler almış aktülbent sisler almış bürümcek
güneşler cevahir cevahir karşıdan
bir karanfil gibi sevdâlı kalbim
deste deste asker şarkıları sonbahar ve sabah
ve kuşlar ipekten gök atlasa uçmuşlar

özüm nur gibi vardım denizler başına
verdim terk ile rüyaları rüyaları
vardım düşünürek dünyaları dünyaları
memleketim âşık garip karacaoğlan
yol geçen hanları derya kuşu limanları
ağlar gibi dövünüp şarkı söyliyen
karaşın kürdler lorke de lorke
saman saçlı keman kaşlı göçmenler
istanbul narin izmir ille de aydın
tokat bir bağ içinde gülü bardak içinde ./..

hasretlik çeken tatvan'lı kemankeş isa
sıtmalı sıfırnumara traşlı tosunlarımız
açıldı mı güllerin canım gülüm manisa
ve dünyamız kâinat içinde bir canlı selâm
afyon'lu sâlim'in hısımı meksiko'lu pedro
aragon'u usta bilmiş şair attilâ ilhan
ve tekmil demir mısralılar bayraktar
körük göğüslüler mızrak şarkılılar
budapeşte roma ille de paris
hey dünya olup bitesiye memleketimiz

özüm nur gibi vardım denizler başına
nur gönül nurludur yağmurlu pehlivanlıdır
bir beste buldum ki köpük köpük çağlıyan
şanlıdır hem şanlı hem insanlıdır
insanlı çakır efem insanlı
vurdukça er sesli erbab davul
mendil tutup sıradağlar oynamalı
oy dağlar sıra dağlar kara dağlar
şahlanın şu çıngırak yıldızlara dağlar

lilişan

yangınlar alevinden geçip de gelen dost
yanar olmuş yüreğin nar olmuş lilişan
sen insansın sen insansın sen insan
meydanlara seni heykel heykel dikmişiz
her destana dökülmüş boydan boya adın
kahraman demişiz meçhul asker demişiz
ismin mübarek cismin mübarek
alkış alkış kasideler sarmış boyunu
ağır başlı kitaplar senin adına
en yiğit besteler seni söyler
kuyruklu yıldız gibi nutuklar çekilmiş
hem namına hem şanına bayram günleri
mızıkalar ayak vurmuş beste beste
örülmüş çelenkler aldan yeşilden
lâleden sümbülden karanfilden
sen insansın lilişan iki milyar cansın
gemici ve rençber çırak ve uzman
elinde dümen yekesi süngü ve orak
dünyada şarkılar misâli yaşıyansın
sen insansın sen insansın sen insan

yangınlar alevinden geçip de gelen dost
yelken gibi açılmışsın zâlim rüzgâra
harb demiş vurmuş vurmuş lilişan
ölümler götürmüş zulümler götürmüş
deniz gözlü gök alınlı kirvelerimizi
kalbi yıkanmış çamaşır gibi temiz
çehresi yanık yanık bakırsı
ablamız süt anamız biraderimiz
emekçiler pamuk işçileri kürekçiler
yangın yerlerinde yaşıyan abbas ve hasan
ırzını buğdayla değişmiş kızlar lilişan
hey lilişan lilişan gülmüşem ağlamışam
bir tuhaflık olmuş dünyanın hâli

çatkı çatmış karalar bağlamışam
neylersin çakı bıyıklım stelyo'm
kar sepeler sepeler çıplak döşüne
norveç'te kış yavuz gelmiş buz gelmiş
ölen ağlar italya'lım ölen ağlar
hindistan'da müslümanlar hindular
çin'de sefalet yunan'da harb-i dahili
grevciler linç edilen zenciler
yumruk gibi sıkılmış sanki dünyamız
ölümlerden ölüm beğen lilişan
sen insansın iki milyar cansın
fransız ve slovak arnavut ve alaman
kalbinde pırıl pırıl ümidler taşıyarak
dünyada bulutlar misâli yaşıyansın
sen insansın sen insansın sen insan

merhaba gökyüzü

merhaba gökyüzü merhaba uçsuz bucaksız
merhaba bulutlar bulutlar bulutlar
hey canım gökyüzünde yıldızlar gurup gurup
alnımızın üstünde kâinatın türküsü
devr-i daim
yaldızlı bir tülbent gibi samanyolu
yıldız türküleri yıldızdan türküler
saniyede 300.000 kilometrelik hız
ateş bulutları madde ve kuvvet
ve başımı döndüren harikulâde görünüş
o heyecan o ihtişam o azamet
o devâsâ pırıl pırıl gümüşten
bir salkım üzüm gibi kuyruklu yıldız
o saniye şaşmaksızın garbtan şarka dönüş

kıvılcım kervanları can dizi dizi
yıldızlar yağmurlanır nur diye diye
ateş kuşlar uçar uçar fezadan geçer
inciler inciler sedef inciler
her sirius hey vega alfa orion
benim çifte güneşlerim aynalılarım
ve yıldızlar benek benek kuş gibi
ve bir avuç inci savrulmuş gibi
aydınlık nebülözler karanlık nebülözler
parsek parsek mesafeler
ışık yılları
güneşler
boğum boğum ateşler
hududsuz ve mahdut kâinatımız

devr-i daim
ışıklı bir tesbih güneş sistemi
yanar mı yanar söner mi söner
büyüklü küçüklü gümüş küreler
şah güneşim
hey benim padişah güneşim
yedi renk eflâtun ve kızıl
ve gözle görünmez gizli ışınlar
hem kızıl ötesinde hem mor ötesinde
alev dalgaları fışkırmalar lekeler
mıknatıs fırtınası
hidrojen ve demir
büyüklü küçüklü gümüş küreler
merkür küçümen venüs güzeldir
ateş sakallı jüpiter uranüs ve neptün
ve alevler içinde velinimetimiz yer

türkiye

türkiye türkiye dağlarını duman almış
üzümler memleketi tütünler memleketi
türkiye türkiye çok gülmüş çok ağlamış
sabırlı bağrıyanık insanlar memleketi
bulut gibi köpürmüş topraktan bereketi
pehlivan dağlarında şafaklar büyümüş
ya o nehirler delirip gür gür gelirler
bir şarkı gibi dağdan denize yürümüş

sen türkiye'sin sağdıcım kirvem türkiye
insanların insanların ah senin insanların
morca gözlerinden öpsem namuslu gözlerinden
asiye'm işveli hatice fistanı dal işlemeli.
sen kırk köyün içinde şanlı zeyneb'im
şahan'ı vurdular yirmi yaşında köprü başında
gel yılmaz mahmud'um gel bilâloğlan
arabamın atları deh deh deh aman da
ha burası karadeniz gemiler yatar limanda
deryalar aslanı şems-i bahri kâmil reis
bu insanlar senden gelir sana gider
tarlaya savrulmuş buğday gibi türkiye

sen türkiye'sin ekmeğim tuzum türkiye
omzumda mavzer koynumda çevresin
ve kıl heybemde taze lor peyniri
gök rengi süt karanfil rengi şarab
batan güneş gibi bakır taş kömürü
ve rüzgâra vermiş saçlarını nefti ormanlar
ve köylere karşı sarışın harmanlar ./..

ferik elması kavun karpuz dut ve kayısı
fındık da sende ceviz de sende badem de sende
alnımın teri gözlerimin nuru türkiye

sen türkiye'sin evim barkım köyüm obam türkiye
o senin çifte çarşılı harb görmüş şehirlerin
sâhilde mersin yaylâ türküsü konya
adana'nın yolları taştan yola çıkıp maraştan
ezanla birlikte vardık bir akşam urfa'ya
bursa'nın ya bursa'nın ufak tefek taşları
uçan yıldızı dondurur ardahan'ın kışları
erzincan'da bir kuş var kanadı gümüş pul pul
ve göğe kılıç gibi çekilmiş minarelerini
şehirler padişahı canım istanbul

türkiye türkiye ay'lı yıldız'lı türkiye
sen mehmed'sin omuzların anadolu yaylası
aladağlar toroslar dev gibi gövden
sen şehid oğlu şehid babası
sana selâm olsun dünyadan hürriyetten

deryalar

deryalar dünyalar içinde maviş
kutuplar iklimler medarlar içinde
deryalar derya değil de dünyalar
muhteşem bir hayat sular içinde
enginden engin derinden derin
tuzlu su su ve sodyum klorür
atlantik pasifik hind okyanusu
er meydanları gibi boydan boya
rüzgâr alır dalgalanır dalga dalga
bir namuslu alın gibi ufukları ak
hem tuzlu bol hem suyu bol dalgası bol
ya derinler derinlerde globijerinler
bir damlacık hayat tek hücreli nebat
yengeçler deniz yıldızları böcekler
ve yeşilsi bulanık bulanıksı yeşil
kaygan yosunum sen deste yılan yosunum
deryalar içinde bir deryalı kâinat
yelilâm balıklar hey yarışçı balıklar
kırbaçlısı ateş pullusu dal kılıçlısı
kırlangıç gibi uçanı istaviriti mercanı
yüzgeçleri pul pul gümüş gözleri nurlu
bir ayna bıçak gibi gelip geçenler
yaldızlı yaprak gibiler kalkan gibiler
hamsicik minicik haylâz köpek balıkları
cıvan yunus ve balina başı yağmurlu
fok ve mors balıklaşmış memeliler

yelilâm bu derya ki ne deryadır
yağmur içmiş nehir içmiş kar içmiş
koynunda küçük büyük yıldızlarca mahlûk
yıldızlarca nebat erimiş oksijen
hoy deyuben vaktâki gazaba gelmiş
bulanık mavi gözleri yıldızlardadır
rüzgâr vurur dalgalar kudurdukça kudurur
yelilâm dalgalar kanat kanat feryat
uluyan dalaglar deste deste köpük
ne heybettir püskürdükçe öfkesini
bakarsın dağ gelir dağılır darmadağın
bakarsın volkan doğar volkan doğar
kırbaçlı rüzgârlı bir yarış içre coşkun
dururlar dönerler koşarlar koşarlar
bir savaş şarkısıdır deryaların dilinde
bir savaş şarkısı hey heyâlisa heyâmol
lâhzada yerlerdedir lâhzada göklerdedir
dökülür köpürür de sellim selâli
kuzeylerden gelir güneylerden gelir
bir başka âlemdir onun gazaplı hâli

hele ki rüzgâr susar meltem varır serinden
sütlimandır dalgaları yumuşak yumuşak ve küçümendir
nasıl da can uzanır meydan meydan
mercan rengi sabahlar boy verir sinesinde
güneşler açar sisler alır kalbimi sisler alır
bir avuç yelken ki martılar havai
akşamlar olur medar akşamları mavili
ev altın sahiline karşı altınsı yıldızlar ./..

delişmen bir ay doğar doğar karşıdan
gözü gönlü açılmış yüzü neşeli
vurur deryalara sahillere adalara
dünyaya bakar deryaya bakar yaldız yaldız
sanki dev gözüdür görür ahval-i âlemi
memleket memleket şehir ve şehir
fabrikalar elektrik tesisleri tarlalar
ve gemiler mi deryalar koynunda yüzen
yelkenliler mi motorlular mı kürekliler mi
hele transatlantik hele dağ hele yüzen dağ
yüzen şehir cıvıl cıvıl ışık ve sevinç
goeletler görmüş geçirmiş ihtiyar şilebler
beş kıtanın mahsulü arpa ve buğday
ve ananas ve pirinç ve seylân'lı çay
aylar boyunca sefer sefer boyunca deniz
deniz boyunca semâ sabah ve akşam
her dilden dualar küfürler şarkılar

ve liman yedi deryanın yedinci pervazı
marsilya sidney rotterdam bombay
londra doklar liwerpool pamuk balyaları
anwers demir izmir üzüm ve incir
ve napoli başı dumanlı vezüv
ihtiyar gemiciler ve rıhtım hamalları

ben düşünürüm deryaları görürüm
okyanuslar kuzey denizleri buzlar
köpüklü yaşayıp köpüklü söyliyen
maviş mi maviş gönlü sevdâlı su
akdeniz yeşilden portakaldan mandalinden
gaskonya körfezi malaka boğazı
ve baltık karaipler kuzey denizi
hortumları deli rüzgârları deli
yelilâm deryalar yelilâm deryalar
deryalar deryalar dünyalar kadar

diliyâr

döne hey gece bayrak gibi rüzgâra karşı
dağbaşları yıldız böcek ovalar çın çın öter
kayalar kayalar sarı kayalar
şövalye başlarını yere çalıp ağlıyalar
gönül dertmekân delim delim deliresi
dağlar diz dövüp ağlar ulum ulum uluyası
gök yıldızcıl garipsemiş garip ovalar
sen ve ben dünyalı şair ve dünyalı balerin
neyleyim hürriyetliyiz hürriyete sevdalıyız
biz şair kişiyiz insanlardan söyleşiriz
haydi hovarda gençlik hey alev kanlım
cehennemi marşlar uçuşmuş başımızda
seferiyiz demiş yedi iklimi gezmişiz
dağ şarkıları mavilik salkım salkım arzular
aziz insan sebil sebil hürriyet
ve barış hem biricik hem kocaman hem yahşi
hem yahşı aman hem baştacı arzumuz
bana yakın gel hey cana yakın gel canım
benim ebâbil kuşum gel mayısım
aşk bildik insanı kitaplara geçsin aşkımız
satır satır mısra mısra yazılsın
dağlar mor bir şarkı gibi ufka uzanmış
sen ve ben dünyalı şair ve dünyalı balerin
kıvılcımlı yüreklerimiz kıvılcım püskürüyor
yıldız kıvılcım yıldız kıvılcım
ölüm vurmuş vurmuş nice kardeşlerime
ağlamışım ağlamış dert bağlamışım
suya gitmiş anasının hurma gözlüsü
elmas yüreklisi şakrak sözlüsü
yalınkılıç gibi dövüşenlerim düşenlerim
kahramanlar dünyalı hemşehrilerim ./

ne cengâver ne bahadır ne yiğitsiniz
bana yakın gel hey sana yakın gel canım
gel döne'm gel rüzgârım rüzgârlıyım
dağlar mor bir şarkı gibi ufka uzanmış
gök yıldızcıl garipsemiş garip ovalar
döne hey kim anlar hasretlik dilinden
kayalar kayalar sarı kayalar
şövalye başlarını yere çalıp ağlıyalar
dili yar dili de dili yar gezmişiz diyar diyar
zincire vurulmuş ne ülkeler kalebent
polonyalar fransalar rusyalar

kayalarda kayalaşmış kalakalmışım
saat mevcutdatın uykuya vardığı saat
külrengi kumrular gibi karanlıkta saniyeler
yine geçip gidiyor zaman kervanı
kulaç kulaç insan çığlıkları
candan geçenler has bahçenin gülleri
merhametsiz açlıklar insafsız kıtlıklar
elin bağlı gözün bağlı dilin bağlı can
zincire vurulmuş ne ülkeler kalebent
haydi hovarda gençlik hey alev kanlım
biz şair kişiyiz insanlardan söyleşiriz
beş kıtayı kucaklamış bakışlarımız
dünya işgal altında hey dili yar dili yar
kaybedilmiş şehirler yenik ordular
gözümün bebeği sen yaslanıp ağlar mısın
ağlaşma döne hey sen döne hey döne hey
derdim varsa ölmem dertliyim diye
can siperdir dövüşmek alın yazısı
karanlık denizlerde hürriyetli gemiler
kilometrelik insan tarlaları
her lâhza kapımızı çalan bir komşu ölüm
kurşuna dizilmek toplama kampları
ve kızgın ve kudurmuş güneşini çölün ./..

sırça bir taç gibi başında taşıyan
o can erik gözlü canım askerler
karşı dağlara vurmuş kiraz rengi bir akşam
havada yanık bir ekin kokusu
ve çok uzaklardan gelip çok uzaklara giden
bir turna sürüsü gibi bitkin esirler
yangın yeri yanar gelinim ağlar
hâne harab olmuş hacet görülmez
dev papatyaları gibi beyaz çadırlar
ve insanlar ve insanlar ve insanlar
macarlar slovenler boşnaklar
gürül gürül seslenen dağlar gibi yaslanan
temiz kendi halinde yürecikleri
mintanlılar poturlular yaşmaklılar
yedi iklimin yetmiş çeşit milleti
dili yar dili de dili yar gezmişiz diyar diyar
zincire vurulmuş ne ülkeler kalebent
polonyalar fransalar rusyalar

kayalarda kayalaşmış kalakalmışız
sen ve ben dünyalı şair ve dünyalı balerin
beş kıtayı kucaklamış bakışlarımız
gönül dertmekân delim delim deliresi
dağlar diz dövüp ağlar ulum ulum uluyası
kayalar kayalar sarı kayalar
şövalye başlarını yere çalıp ağlıyalar
önümüz karanlık yanımız karanlık
deryalar uykuda yıldızlar suda
bana yakın gel hey cana yakın gel canım
süngü tak hücuma kalkalım artık

şubat 1945 - aralık 1947

karanlıkta kaynak yapan adam

mümkün mü

— zehra'ya... —

mümkün mü can kardeşim mümkün mü
içlenmemek
yağmur atmağa başlayınca şöyle inceden
inceden
bilmem nedir ne vardır koynunda şu akşamın
mevsim sonbahar ağaçlar yeşilden sarıya
dönmüş
saat yedi sularında caddeler cıvıl cıvıl insan
mümkün mü can kardeşim mümkün mü
içlenmemek
dertlerimiz varken târife sığmaz
saadetten nasibsiz insanlar yaşarken
mümkün mü 'yârın serv-endamına' şiir
söylemek

elden ne gelir hem ağlamak kifayet etmez
ne kadar cömert olsa gönül bir şeyimiz yok ki
verelim
sizi ancak mısralarımız teselli edecek
şehrin kenar semtlerinde oturan insanlar
mümkün mü can kardeşim mümkün mü
içlenmemek
düşündüğümüz andan itibaren sokaklar dolusu
kimsesiz çocuğu
evet ben de şairim bahsetmek isterim saadetten
ama neyleyim bir türlü dilim varmıyor
aç karnına aç karnına türkü söylemeğe

bense körüm gözlerim ölüm gibi karanlık
ben papatya gözlü kız genelevde sermâye
alıştım tütün gibi vücudumu vermeye
ben sarhoşum anam da şarab babam da şarab
ben üç aylık terkedilmiş insan yavrusu
başımızın altına yastık olmuş ıstırap
biz fakir fukara evsiz ocaksız
yangın yerleri ve arsalar dolusu
ya sizler ne zaman içmekten bıkacaksınız
mısralarını yok pahasına satan şair
meyhanelerde meyhanelerde kan kusan ressam

neden karmakarışık böyle ömrümüz
kimseler bulmadı derdimize çâre
bilinmez ki nedir kimdedir kerâmet
hazin geldi hazin gitti gece ve gündüz
gözlerimiz yollarda kaldı
nerdesin nerdesin nerdesin saadet

941'de izmir

941'de izmir
sâhil boyu karanlık
sevdâlı bulutların hâli
yağmur da ne kadar tembel yağıyor
kendimizi akan suya bıraktık
serseriler misâli

941'de izmir
izmir şehrinin ışıkları yanıyor
çıktı şair namzedi attîlâ ilhan
çıktı yelken gibi sokaktan
banyolar'a doğru şöyle uzanıyor
bir cebinde kiralık ihtiyar bir kitap
bir cebinde kehribar kuru üzüm ve incir
sâhilde iki ahbap

kardeşim ihsan ahmed
izmir şehri yağmurlu bir şehirdir
yağmur çilerken çocuk gibi içlenir
yum gözlerini hele bir tahayyül et
hani - derd-ü-gam içre perişan - yıldızlar gökte
hani görmüş geçirmiş atlı tramvaylar
hani her akşam bostanlı'dan öte

kardeşim cemşid hun
hoş geldin hayırlı akşamlar
gözlerinden mi yaktın söyle cıgaranı
tütün değil ya dünyalar dağıtamaz efkârını
hem sabahtan çarşıda yoktun
ekmek alabildin mi fırından
yine galiba kıyamet kopmuş
yine pir aşkına kırılmış camlar

941'de izmir
herşey nasıl geçmiş nasıl kaybolmuş
rüyada gibi hiç farkına varmadan
şimdi ben burdayım sen izmir'de o bağdad'da
ve daha başımızdan neler geçer kimbilir
kimbilir kardeşim hayatta

cemşid hun'la hasbıhal

karanlıkta bağdaş kurmuş arabistan·
yıldızların altında bağdad şehri
bağdad şehrinde ramazan
iftar vaktinden sonra sokaklar hengâmede
sabahlara kadar gece sohbetleri
ve şehnâz makamından taksim geçiyor
trahomlu bir fellâh
ışıkları yanmış dumanlı bir kahvede

cemşid hun oturmuş tavşan kanı çay içiyor
gözleri yıkanmış kara üzüm gibi siyah
rezil etmiş gecesini şehnâz makamı
sinesi pâre pâre hasretten
— bu akşam bayram akşamıdır
hatıralar bırakmadı yakamı
seninle hasbihale geldim memleketten

ramazan bayramı
ümmed-i muhammed'in mübarek bayramıdır
— bayramda bağdad şehri kalabalık mıdır ./..

bizde din tâifesi boş buldu meydanı
hem bunlar hazret-i âkıf'e rahmet okutuyor
sabi sübyan için din mektebi açmak
ve yirminci asır

hava sıcak
ısınmış kum kokuyor
bu nefes cehennemi sam rüzgârıdır
davudî sesli bir hafız kur'an okuyor
ağlamış sakalında yıldız taneleri
— haramiler götürsün trahomlu fellâh
aklıma getirdin buhranlı günlerimi
yine akşam yine sabah
yine bir çift çelik mermi gözlerim
yine bir yumrukta soğan gibi ezmek
kalbimi
    — bağdad'lı ruhi'yi bilirsin demek
— yuf hârına dehrin   ./..

gül-ü-gülzârına hem yuf
ağyarına yuf
yâr-ı vefakârına hem yuf

gökyüzü akıp gidiyor başımızın üstünden
ağır ağır pırıltılı bir nehir gibi
yıldızlar zilzurna sarhoş
ve şehnâz makamı
— bir kaç yıl nedir ki insan ömründen
— işte akşam sürgünlerin akşamı
— yağmur mu sokakta çırılçıplak yağmur
— Bedreddin-i simavi'yi hatırlar mısın
— insan nasıl unutur
— ya duvardaki mısralar ne demişti serseri şair
— hâlâ ezberimdedir
'kişi' demişti
'kendi arzusuyla terk-i diyar etmez
sebebsiz gurbetin kahrını kimse ihtiyar etmez'

saadet

geldin mi şehrimize buğday benizli sonbahar
gökyüzü yine bulutlar bağlamış
deniz ürperiyor içini çektikçe rüzgâr
tarz-ı nevin yola çıkmış beşiktaş iskelesinden
akıntı ters geliyor
mavi sisler içerisinde üsküdar
istanbul yakasında minareler kalem gibi
yükseliyor

ikimiz denize karşı yanyana oturmuşuz
ve plâkda eski bir meyhane şarkısı
hıçkırıklı bir ses şikâyetçi sevgilisinden
garson değiştir şunu kardeşim yok mu bir
başkası
biz ümidle dolu bir şarkı istiyoruz
aldı bizi götürdü sonbahar havası
gözlerin senin bademsi gözlerin
gökte beyaz zambak gibi martılar
ve deniz boylu boyunca mavi
görebildiğin boylu boyunca mavi
görebildiğin kadar

biz insanız insanlara saadet lâzım
ve bir eylül akşamı
yıldızların zenginliği titretirken insanı
yaseminler gibi açılması hayatımızın
ve bir yürek dünya örsünde dövülmüş
ve bir dünya ışıklar içinde
çoluk çocuk sokaklara dökülmüş

işte ninni gibi bir yağmur çiseliyor
istanbul şehri minareler bulutlar içinde
neden böyle mahzun kızkulesi
tarz-ı nevin yolda akıntı ters geliyor
nasıl da kaybolmuşuz sonbahar içinde
cehennem olup gitsin o bîvefa sevgilisi
garson değiştir şunu kardeşim
allah aşkına yeter

yağmurla birlikte yağdı saadet için ölenler
fırtına gözleriyle bulut bulut indiler
göğüsleri kalbur gibi delik deşik
delirmiş delirecekti kalbimiz
canımıza yetmişti beklemek
onlar konuştu biz dinledik
— saadet varolmanın büyük sebebi
saadet asırlarca bitmiyen hasretimiz
o size gelmezse siz ona gideceksiniz
madem ki bir eylül akşamı yaseminler gibi
ve madem ki bir dünya
bir yürek

arka sokak

şairim benim şair gözlerim var
bakarım ayva rengi bir akşam olmuş
denizler kiremitler pirinç gibi parlak
yaprakların arasında kirazlar
yine çocuk çığlıkları dünyayı tutmuş
ve yaslanıp çiçekli penceresine
bisikletçinin oğlu armonik çalar
sokakta mangal yakan sevgilisine
belâlım off - kıvılcımlı ve kıvrak

sen bizim arka sokak
delikanlı bir kız gibi rüzgâra karşı durmuşsun
boyunları terli, ayakları çıplak
âşıksın çapkınsın sarhoşsun
etsiz ekmeksiz hayatın sere serpe
şimşek gibi bütün yüzünle birden gülüşün
gündüz işe gitmen gece efkârlanıp içmen
ve sırıl sıklam karakoldan dönüşün
belâlım off - artık yeter be

duvar

— bu şiir ikinci dünya savaşı içinde kahredilen bütün dünya duvarları için yazılmıştır —

ben bir duvarım hiç güneş görmedim
sen hiç güneş görmemiş bir başka duvar
yüzümüz benek benek tahta kurusundan
ve sinemiz baştan başa ak üstünde karalar
—kelepçeden kahroldu kahroldu bileklerim
—sıyrılıp çıktım artık ölüm korkusundan
—dilim dilim sırtımdaki yaralar
ben demirbaşım sığır siniriyle dayak yedim
biz de duvarız dinliyen duyan düşünen duvarlar
bizim kucağımız terkedilmiş bir yatak gibi kirli
soğuk
ve bizim kucağımızda kasırgalı insanlar

yüzündeki deniz parlaklığıyla durur hatıramızda
o çocuk yumruklu dev o dev yumruklu çocuk
o zaman mayıs'tı yağmurlar başımızda
bir cumartesi akşamı girdi kapımızdan
gözlerinde kıpkızıl diken diken öfkesi
adeta birden bire aydınlandı zindan
onu böyle görünce nasıl da korkmuştuk
sapından fırlamış bir balta gibi çehresi
ve omuzlarında delikanlı gölgesi

o zaman mayıs'tı yağmurlar başımızda
o sırt üstü yatağında yatardı
sımsıcak gözleri şimdi bile aklımdadır
bir sana bakardı bir bana bakardı
dışarda tabiat mevsimin en çıngıraklı ayındadır
toprak ana bütün zincirlerinden çözülmüş
sabahlar akşam üstleri manolya gibi parlak
tarlaların yüzü gülmüş
işte her akşam geçtiği denize çıkan sokak
ah işte annesi annesi sevgilisi ./..

işte biz dinliyen duyan düşünen duvarlar
işte o çocuk yumruklu dev o dev yumruklu çocuk

dışarda tabiat mevsimin en çıngıraklı ayındadır
bizim kucağımız terkedilmiş bir yatak gibi kirli
soğuk
o bir kaç defa kartal gibi gitti kartal gibi döndü
çığlıklarını değil kırbaç sesini duyduk
biz duvarız neyleyelim gözlerimiz ağlamayı
bilmez
onu bir gece sabaha karşı büsbütün götürdüler
kendi gitti ismi kaldı yadigâr bağrımızda
o zaman mayıs'tı yağmurlar başımızda

ya biz idam duvarıyız karşımızda çok insan
öldürdüler
onlar hep döküldü biz hep ayakta kaldık
temelimiz kanla beslendi ama nedense uzamadık
öyle bakmayın bu yaralar şerefli yara değil ./..

getirirler vururlar biz öyle dururuz
yağmurlar gözyaşı bulutlar mendil
elimizden ne geldi de yapmadık
ah öyle bakmayın utanırız kahroluruz

onlar hep döküldü biz hep ayakta kaldık
bir mayıs sabahı toprak rezil gök rezil
yıldızlar küfür gibi yüzümüze tükürür gibi
şafak sancılariyle iki büklümdü ufuk
ve simsiyah çamur gibi bir manga ortasında
siyaset meydanına geldi dev yumruklu çocuk
bulutlar eğilip alnının terini sildiler
ve mermiler birden bire ölümü getirdiler

o düştü biz yine ayakta kaldık
halbuki ne kadar ne kadar yorgunuz
öyle bakmayın bu yaralar şerefli yara değil
ah öyle bakmayın utanırız kahroluruz

onlar bizi itham ediyor

—vay canına ne dersin çavuş
işte bizim şahin büsbütün harab olmuş
dokunma dağılmasın dağılmasın kanatları
dokunma sızlıyor yaram sızlıyor kalbim
—nokta demiş maceramız bitmişti
iki yıl önce bugün hatırlar mısın teğmen'im
biz nasıl yere gitmiştik yer nasıl bize gelmişti
—vay canına tütünüm tükenmiş pipom sönmüş
koca şahin seninle yıldızları gezmiştik
neyleyim kanadın kırılmış biz yıldız olmuşuz
söyleşir dururuz onlar da bir günmüş
ölüm ölüm dedikleri işte bu ölümmüş

—sen nesin kuş musun yavrum kuş musun
sen nesin yavrum bulutlarda mı doğmuşsun
uç desem uçar mısın mavilik çeker mi seni
ben babanım hercai gözlü çavuş
dünyadan uçtuğum gün sen dünyaya uçmuşsun
—vay canına görüyorum görüyorum herşeyini
sevgilim kerhânede çırıl çıplak soyunmuş
ona sözüm vardı sözlerimi tutamadım
öldüm çavuş öldüm ama unutamadım

—biz kuştuk yıldız olduk yıldız yer içeriz
kendimiz yukarda dünyada gözlerimiz
oğlumuz dilenir karımız kirlenmiş bozulmuş
—vay canına kahretme beni çavuş
kahretme ok çıkacak yayından ./..

günahım ne yetişmez mi bir defa öldüğüm
—yeryüzüne baktım insanları telâş içinde
gördüm
felâketler herkesi bıktırmış canından
aydınlıkta ihtikât aydınlıkta fuhuş
geçilmiyor kandan geçilmiyor gözyaşından

—vay canına bunun için mi dövüştük çavuş
yine ağlar geriyor gümüş örümcekler
yine örümcekler için insanlar ölecekler
—demek ki Teğmenim biz kuştuk yıldız olduk
—demek ki çavuş kızımız karımız
—demek ki insanlar demek ki dünya
—vay canına silâhım nerde çabuk
bitmemiş anlaşıldı bitmemiş maceramız
işte şahin hazır haydi bin uçalım
dünyayı çavuş dünyayı kurtaralım

karanlıkta kaynak yapan adam

ben istanbul şehriyim beni karanlık yedi
gözlerim görmez gözlerimi karanlık yedi
insanlar akmıyor kan kesilmiş damarımda
yalnız bir karanlıkta kaynak yapan adam
kalbini kalbime verip durmuş
yalnız bir karanlıkta kaynak yapan adam
elleri yıldızlarda kaybolmuş

ben valancia şehriyim derdimi kimler bilmedi
gün geçtikçe derdim çoğaldı eksilmedi
hâlâ mahkûmlarım kahrolur zindanımda
yalnız bir karanlıkta kaynak yapan adam
gözünde kaynak gözlükleri gümüş
yalnız bir karanlıkta kaynak yapan adam
bu gece mahkûmlarımı düşündüm

ben selânik şehriyim çilem bir türlü bitmedi
çektiklerimi hiç bir şehir çekmedi
ama yine hürriyet şahlanır dağlarımda
yalnız bir karanlıkta kaynak yapan adam
bıyıkları çiçeklenmiş
dağlarımı yaşayıp içlenmiş

ben çunking şehriyim neyleyim gücüm yetmedi
kovdum kovdum canavar içimden gitmedi
kardeş kardeşe düşman çaresiz vatanımda
yalnız bir karanlıkta kaynak yapan adam
masaldaki şehrâyinde saçları tel tel yanmış
yalnız bir karanlıkta kaynak yapan adam
sahipsiz mezarları hatırlamış ağlamış

ben istanbul şehriyim beni karanlık yedi
gözlerim görmez gözlerimi karanlık yedi
şehirler kaynayıp gitmiş gecenin kazanında
yalnız bir karanlıkta kaynak yapan adam
o yıldız pelerine bürünmüş
yalnız bir karanlıkta kaynak yapan adam
beş kıtada hürriyet gibi görünmüş

taşkın geldi

taşkın geldik saçlarımı sel aldı
kardeş kardeş sokuldu bulutlar kalbimi sardı
mihnet geçti töhmet geçti şu benim garip
başımdan
bir yumrukta gökyüzünü cam gibi parçaladım
yıldızlar eridi su oldu ateşimden

taşkın geldi suya gitti insanlarım
pencerem korktu ağladı ben ağlamadım
yalnız bir sel geçti deli bir sel gözlerimden ./..

su çiğnedi ekilmiş tarlamı toprağımı
buğdayım dağıldı gönlüm benden ayrı düştü
su çiğnedi bahçemi bağımı

taşkın geldi kudurdu başıma üştü
korkular yürüdü içimize adım adım
takvimler eridikçe büyüdü çilemiz
sular bulandı yitirdim yavru ceylânımı
pencerem korktu ağladı ben ağlamadım
suya gemiler gibi göğüs verdi ümidimiz

taşkın geldi kan gitti damar damar
alnımıza şimşek çaktı gök gürledi
elimiz böğrümüzde kahbe felek ağzımızı
mühürledi
nefesleri gök yumrukları dünya kadar
onlar yine mütebessim ağladılar gözyaşı
döktüler
onlar yine kahramandılar büyüktüler

taşkın geldi bulak bulak döküldü
taşkın geldi hürriyet öldü

Eylül. 1945 - Ocak. 1948

harb kaldırımında aşk

— 1. garibseme

varlığımı tamamen musikiye terkederim
o tenha garipsemiş eylül akşamlarında
iyi haberler vermedi biraz evvel çin'den
şimdi kıvrak şarkılar çalan kudüs radyosu
daima bu saatte ufka dalar gözlerim
yıldızlar güler bulutların içinden
odam alaca karanlık penceremde ay ışığı
seninle birlikte çinlileri düşünürüm
sokak lâmbaları durup dururken yanar
o tenha garipsemiş eylül akşamlarında
odam alaca karanlık penceremde ay ışığı
hayalimde eski yeni bir sürü hatıralar

— 2. arı kuşları

seher vakti tanyerleri atmadan
sökün eder gülerek hep böyle arı kuşları
uyanırım portatif küçücük karyolamda
arz-ı endam eder şarab rengi bir şafak
havada rüyaların çırpınıp uçuşları
ve içim terkedilmiş bir şehir gibi ıssız
şarkı söylerken ırgatlar tarlada tütün kırarak

— 3. rubai

sarı baş örtülü bir kadın bir türkü yakmaktadır
buğday yıkamış güneşte kurutmaktadır.
uzaktaki sevgilimi hatırlatırsınız bana
ah benim memleketimin dokunaklı şarkıları

— 4. révolution

sarmaşıklı bir ev güneşli tertemiz camları
yine chopin'den révolution'u çalar komşumuz
sen işinden ben işimden dönünce akşamları
soframız hazır taze ekmek limon çiçekleri
billûr bardakta şeker gibi tatlı suyumuz
sonra ben sana aydınlık şiirler okurken
üşüşür penceremize gece kelebekleri
artık dalar gönlümüzce büyük şeyler düşünürüz
neler düşünürüz sevgilim neler düşünürüz
her sıçrayış bir birikişe bakar
her birikiş bir sıçrayışı hazırlar
baştan başa tarih birikip sıçramalarla doludur
yine chopin'den révolution'u çalar komşumuz
saat kulesi gecenin on birini vurur
varıp deliksiz uyuruz uyuruz sabahleyin
bıraktığımız yerden hayata başlamak için

— 5. çağrı

bu satırları yazdım bir gece sabaha karşı
bermutad insanları ve seni düşünerek
uzak bir köyün üstünde şimşekler çakıyordu
dağ başlarında sükûn çamlar dilrübâ
yıldızlar kör kandil penceremden bakıyordu
o anda sen tamamen benim dünyamda misafir
o kadar rahat o kadar sakin ve herşeyden âzâde
olsaydı olmuyor olmıyacak olabilir
saadet de felâket de insanlar içindir

bu satırları yazdım bir gece sabaha karşı
sarhoştum sarhoşlardan ziyade
dudağımda civelek nar çiçeği bir şarkı
horozlar sesleniyor cıvardaki bahçelerden
işte dünya bir türlü sevmeğe doyamadığım
işte insanlar selâm yollar nerelerden
gel sevgilim gel benim dünyama gel
çok zaman var içimde yerini hazırladım

— 6. hayal kurmak

yenikapı
denize çıkan bir sokak
gökyüzü şarkılar gibi temiz
ayaklarımızın dibinde
bize pırıltılı mavi bir göz gibi bakarak
iyi şeyler dileyen
cana yakın bir deniz

yenikapı
denize çıkan bir sokak
senin sırtında yine yeşil elbisen
belinde kırmızı kuşak
enginde bir damla hürriyet gibi bembeyaz bir
yelken
saçların güneşe karşı yine yıldızlar örülmüş
bir ispanyol şarkısı dağılıyor kıyıdaki kahveden
ateşli ve oynak bir ispanyol şarkısı
dalmışsın yine
gözlerin büyümüş

hayalinde kıpkızıl bir gelincik tarlası
mütevazi soframız
çiçek gibi tertemiz masa örtüleri
limonlu bol biberli çorbamız
yarın akşam senin yine temsilin var
duvarda bize ait çeşitli fotoğraflar
şu çerçeveli senin
hani bin dokuz yüz kırk altı eylül'ünde
bir türlü vermek istemediğin
şu her zamanki gibi derbeder
yine benim matbaanın önünde
şu bir müşterek dostumuz
aydınlık çehreli bir kız

yenikapı
denize çıkan bir sokak
bir rüzgâr musikisi almış sahili
alnımızın üstünde sakız gibi bir gök
hava durgun
yaprak kımıldamıyor
deniz harikulâde mavi ve harikulâde güzel
boşlukta köpük gibi mavimsi deniz kuşları
dalgalar yumuşak bir kadın göğsü kadar
ve güneşten ısınmış kumsalda çakıltaşları

sen ve ben
realist şairle sevgilisi
birbirimizin gözlerine bakarak
yaşıyoruz bulutlar gibi
şimdilik
hayal kurarak

— 7. adımla nasıl berabersem

hacet yok hatırlatmasına seni hatıraların
bir dakika bile çıkmıyorsun aklımdan
koşar gibi yürüyüşün
karanlıkta bir ışık gibi aydınlık gülüşün

hacet yok hatırlatmasına seni hatıraların
uzak uzak yıldızlarla çevrilmiş kâinatın
karanlık boşluklarında akıp giderken zaman

./..

adımla nasıl berabersem öylece beraberiz
seninle her saat seninle her dakika ve her sâniye
gönlümüz mutluluğa inanmış olmanın gururuyla
rahat
koltuğumuzun altında birer dinamit gibi kellemiz
ve sonra her zaman her ölümlüye
ayni şartlar altında kısmet olmıyan
gerçekleri görmenin aydınlığı alınlarımızda

hacet yok hatırlatmasına seni hatıraların
sen bana kalbim kadar elim kadar yakınsın

— 8. muhalif rüzgâr

bugün pazartesi
senin galiba beş dersin olacak
yine salondaki aynada taradın saçlarını
istemediğin bir şeyi yapmış olmanın öfkesi
yine karartmış alnını
fakat acele etmek lâzım
geç kalırsan tramvay kaçacak
ve bir yasak levhası gibi asacak suratını
o suratsız müdire hanım

bugün pazartesi
dün pazardı
belki evde kalıp balerin resimleri yaptın
kulağında uzak bir piyano sesi
belki neşeliydin
belki düşüncen vardı
belki de yağmur gibi inerken hatıralar
her hangi bir köşe başında
bana rastladın

ben senin hayatına muhalif bir rüzgâr gibi
girdim

— 9. yalnızlık şiiri

karanlığın insanı delirten bir ihtişamı vardır
yıldızlar aydınlık fikirler gibi havada salkım
salkım
bu gece dağbaşları kadar yalnızım

çiçekler damlıyor gecenin parmaklarından
dudaklarımda eski bir mektep türküsü
karanlıkta sana doğru uzanmış ellerim
gözlerim gözlerini arıyor durmadan
nerdesin

— 10. değişen bir şey yok

mevsim sonbahar günler kısaldı âşikâr
bir soğukluk arız oldu yine o canım gökyüzüne
günler su gibi geçti yine odamda yalnızım
yine dönüp duruyor başımda hatıralar
yine akşam yine harb haberleriyle dolmuş
odam
yine müzik yine yaprakları dökülmüş
aşkımızın
yine sen hayalimde bıraktığım gibisin
sırtında yağmurluk başında kırmızı eşarp
sanki beni duymak için hafifçe eğilmişsin
mevsim sonbahar günler kısaldı âşikâr
kuşlar gelmiyor artık yorgun akasyalara
sanki hiç gelmemişim seni hiç görmemişim
sanki söyleşmemişiz bakarak yıldızlara
chopin'den camları güneşli sarmaşıklı evden

— 11. beraber yaşamak

sen benim garipsi garipsi yavrum
nasıl böyle akşam oldu hiç farkına varmadan
uyandırma lâmbamızı uyandırma uyusun

gördün mü yine nasıl kan kırmızı karanfiller
süt gibi bir ışık dökülmüş komşudan dalyalara
kalbimize bir avuç su bir dilim ekmek
ve buğday savrulur gibi yıldızların doğuşu

yüzüne ay vurunca nasıl böyle güzel olursun
nasıl bir nehir gibi gözlerin kımıldanır
aşkımız sen onu başladığı yerden biliyorsun
tramvaylarda parklarda geçen çocukluğumuz
ayni şeyi sevmek beğenmek saadeti
ayni şeye gülüp ayni şeye ağlamak
bir sinema bileti mektup ve telefon
ve birden bire yanan şehrin ilk ışıkları

herşey susar gecenin ilerlemiş saatlerinde
dinlersek duyarız kalbimizin insan diye
vuruşunu
sâhiden bu insanlar ne sevimli mahlûklardır

ölümler harbler arasında nasıl da yaşıyorlar
bir şarkı gelir bize yaprakların arasından
bir insanlık şarkısı barış ve saadet
yıldız çiler yıldız çiler o anda kalbimize
o anda hürriyet insanları düşünürüz

sen benim garipsi garipsi yavrum
yıldızlar gibi şen olsun ömrümüz
saatler gelip geçerken baş ucumuzdan
usul usul tül yelkenli gemiler gibi

— 12. saçların örülmüş olmalı

seni birden hatırlarım akşamlar içinde
fevkalâde tatlı bir sesin söylediği
şöyle kolay dokunaklı aydınlık ve temiz
gittikçe yakınlaşan bir melodi gibi
kalbim artık ürperen bir mandoline benzer
ne güzel şeydir seni hatırlamak

saçların örülmüş örülmüş olsun
ve beyaz ellerin geceye karşı çıplak
porselen tabakta yıkanmış kayısılar
yere düşmüş bir kitap bir şiir kitabı
içinde hürriyetten bahseden mısralar

insan bir düşünse ne çok şey bulabilir
hatırlamak gülmek ve ağlamak için
arzularımız nereye sürüklüyor bizi
neredeydik hangi rüzgâra karıştık
ve şimdi ne türlü manzaralar çekiyor
karanlıklar içinde açılmış gözlerimizi

saçların mutlaka örülmüş olmalı
mektepli bir kıza benzemelisin
aklında kimbilir kimden bir mısra
gözlerin nur gibi parlasın saadetten

— 13. harb kaldırımında aşk

sen şimdi yanımda yepyeni bir türkü gibisin
hiç görmediğim yıldızlar gözlerine doğmuş
bir büyüklük duygusu dağlar gibi yüreğinde
ah biz mutluluğu böyle aranıp duracak mıyız
yağmur hep böyle yağacak mı hatıralara
eksik olan bir şey var sana bana dair
belki bir rüzgâr belki rüzgârdan da hafif
ama kalbimiz yine uzak bir deniz gibi boş
heybetli gurupların belirdiği saatlerde

sen şimdi yanımda yepyeni bir türkü gibisin
acaba nasıl öğrenmişim nasıl farkında olmadan
herşey nasıl olup geçmiş nasıl barut yağmış
nasıl güneş vurmuş zehirlenmiş şehrin üstüne
şimdi hangi kıyılarda gemiler demir alıyor
güney rüzgârlarına açıp yelkenlerini
belki bir italyan kızı tüfeğine dayanmış
senin gibi barışı tasarlıyor dağlarda
mahzun esirler harb şarkıları kadar mahzun
gizlice talim ediyor hürriyet adımlarını

sen şimdi yanımda yepyeni bir türkü gibisin
ah şu harb bitse rüzgâr gibi bir nefes alabilsek
kimseler kimseler çıkmasa yolumuzun üstüne
yağmur yağsın varsın ıslansın saçlarımız
yalnız duyulmaz olsun göğsümüzdeki darlık
dilimizdeki kilit kolumuzdaki zincir
ömrümüz meçhullerden meçhullere akıyor
saatler bizim değil kitaplar bizim değil
bizim değil yaşamak bizim değil hiç bir şey
kendi dünyamızda yabancılar gibiyiz
ya çok erken ya çok geç doğmadık mı sevgilim
buna rağmen mutluluğa inanıyoruz

— 14. istemek

seninle büyük seninle güzel bir kitap okusam
yağmur susmadan susmadan gece yarısı
gözlerin gözlerin bir anda büyüseler
bir ses duyar gibi olsan çok uzak bir ses
gecelerin yıldızların bulutların içinden
derhal ışıklar kararsa uygun gelse hemen
rüyamızda insanları insanları görsek

— 15. kalb ağrısı

bu akşam
martılar yine savruldu göklere
beyaz mendiller gibi
aşk deyip susmadı kalbimiz
yıldızlar düşünce karanfillere
bir yağmur iner gibi
karanlıkta düşünceli bir yüze benziyordu deniz
içinde bahrîler inciler mercanlar
ve denizin üstünde bütün ihtişamıyla bahar

eğil de sevgilim gözlerime gözlerime bak
hayaller kurmakla geçti ömrümüzün yarısı
daima saadete açıldı ellerimiz
mütebessim yarınlar aydınlık günler düşündük
hayat ne kadar güzel dünya ne kadar büyük
ve ne kadar şaşırtıcı yirminci asır
ve yirminci asırda yaşarken mesut olmak
hakkımızdır

eğil de sevgilim gözlerime gözlerime bak
düşünürüm de bazan neler çektik
nasıl acı kahredici bir rüzgâr aldı bizi
kimler gitti gelmedi
kimler boğdu gençliğini dört duvar içinde
avuçlarında kan gözbebeklerinde ümit
ağrımaz mı kalbim söyle ağrımasın mı

minareleri akşam güneşiyle pırıl pırıl bir şehir
neşeli küçük insanlar mektepliler geliyor aklıma
gel sevgilim gel rüzgârın üzüm gözlü kızı gel
yanıma
karanlıkta düşünceli bir insan yüzü gibi deniz
içinde bahrîler inciler mercanlar
ve denizin üstünde bütün ihtişamıyla bahar

— 16. sen yoksun

sen yoksun
deniz yok
yıldızlar arkadaşım
ya bu gece hârikalı bir şeyler olsun
yahud bir bomba gibi
infilâk edecek başım

ağzımda eski mısralar uzanıp kalmışım
istanbul minareler odamda gibi
gökyüzü temiz ve parlak
işte kolkola girmiş en mesut günlerimiz
muhalif bir rüzgâr karşı sahilden ./..

fosforlu ışıklarıyla gökyüzü bir deniz
havada kanat sesleri
ve çılgın kokular

deniz yok
yıldızlar uzaklaşıyor
ben yine yalnız kalıyorum
istanbul minareler kaybolmuş
sen yoksun

— 17. bitsin dedik

bitsin dedik bitmedi beklemek
işte gece rüzgârlı gece
işte bulutlar almış başını gidiyor
yine bensiz dans edeceksin demek

müzik sen sahnede sahne rüzgârda
gözlerin gözlerin uzaklarda
ben kimim yağmurlar içinde mahzun
nerde saadetimiz nerde sarmaşıklı ev
nerde her akşamki kemanı komşumuzun
ya sen nerdesin nerdesin

işte rüzgâr işte sonbahar yıldızları
işte kalbim işte şiirlerim
sen gelsen elini alnıma koysan
saçlarını öpsem
ağlasam

Ağustos 1946 - Ekim 1947

Attilâ İlhan'ın Yayınlarımız Arasında Çıkan Öbür Eserleri

Ş İ İ R

Sisler Bulvarı	1954 (Tükendi)
Yağmur Kaçağı	1955

R O M A N

Sokaktaki Adam	1954
Zenciler Birbirine Benzemez	1957
Abbas Yolcu (Yol notları)	1959

attilâ ilhan'ın öbür kitapları:

duvar (I ci bas.)
sokaktaki adam
sisler bulvarı
yağmur kaçağı
zenciler birbirine benzemez
abbas yolcu

ATAÇ, DUVAR için demişti ki:

«... Attilâ İlhan'ın ozansılıktan günden güne kurtulacağını, dilini daha yalınlaştırıp olgunlaştıracağını, belki de büyük koçaklamalar yazmağa özeneceğini sanıyorum. Onda, öyle işlere girişeceğini, girişince de başaracağını umduran bir güç seziliyor, erkekçe bir ses duyuluyor. Yeni ozanlarımızın iyilerinden biri diye sayabiliriz.»

DOST YAYINLARI SAYI : 17

Fiyatı : 3 Lira